

ขลุ่ยตามรามเทพ

การถือกำเนิดของ เทพเจ้าองค์ใหม่

ในสังคมไทย*

อาจารย์กฤษณา พิณศรี
คณมนุชยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ใน วันนี้เชื่อว่าคนไทยส่วนใหญ่คงรู้จักหรืออย่างน้อยก็ต้องเคยได้ยินคำว่า **“ขลุ่ยตามรามเทพ”** ชื่อของเทพเจ้าที่กำลังอยู่ในกระแสความสนใจของสังคมในวงกว้าง เรื่องราวของขลุ่ยตามรามเทพ ได้ถูกนำมากล่าวถึงโดยสื่อหลายแขนง ในหลากหลายแง่มุม ทั้งยังมีหนังสือที่อ้างถึงที่มาและอธิบายความศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้า **“ขลุ่ยตามรามเทพ”** จัดพิมพ์เผยแพร่ออกมาหลายเล่ม บางเล่มติดอันดับหนังสือขายดีและได้รับการตีพิมพ์หลายครั้ง แสดงให้เห็นถึงความกระหายใคร่รู้และอาวรณ์ถึงความเชื่อถือศรัทธาของบรรดาผู้คนที่นับถือเทพเจ้าองค์นี้

ตามความรับรู้ของผู้คนทั่วไป
เกิดเป็นเทพเจ้าองค์ใหม่ที่
รู้จักกันในนาม “จตุคามราม
เทพ”

พระเจ้าจันทร์ภาณุเป็น
บุคคลที่มีตัวตนอยู่จริงใน
ประวัติศาสตร์ หนังสือที่ดี
พิมพ์เผยแพร่เรื่องราวของ
จตุคามรามเทพส่วนใหญ่มัก
มีการกล่าวอ้างถึงพระองค์
ในฐานะกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่

นอกจากนั้น วัตถุมงคลจตุคามรามเทพยังดู
เหมือนว่าจะเป็นรู้จักและนิยมเสาะแสวงหากัน
อย่างแพร่หลายมากกว่าวัตถุมงคลอื่นๆ ที่ได้เคย
มีการจัดสร้างขึ้นมากในอดีต กระแสความนิยมใน
“จตุคามรามเทพ” ได้ก่อให้เกิดธุรกิจที่สืบเนื่อง
และเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก จนอาจนับได้ว่า
เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่น่าสนใจอย่างหนึ่งของ
ยุคสมัย แม้ว่าประวัติความเป็นมาของเทพ
เจ้าองค์นี้จะยังคงมีความสับสนคลุมเครืออยู่มาก

สันนิษฐานว่า “จตุคามรามเทพ” น่าจะเป็น
คำที่กลายมาจากชื่อของรูปปั้นเทวดาสององค์ที่
ตั้งอยู่บริเวณสองข้างบันไดทางขึ้นพระบรมธาตุ
เจดีย์นครศรีธรรมราช ที่ได้รับการนับถือกัน
ในฐานะ พระเสื้อเมือง พระทรงเมือง องค์หนึ่งชื่อ
ว่า “เท้าขัตุคาม” ส่วนอีกองค์หนึ่งมีชื่อว่า
“เท้ารามเทพ” ซึ่งต่อมาได้ถูกรวมเป็นชื่อเรียก
เทพเจ้าในภาพวาดที่ได้จากการเข้าทรงเพื่อค้นหา
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเมืองนครศรีธรรมราชของ
คณะนายตำรวจและคนทรงกลุ่มหนึ่ง (ด้วยเชื่อว่าเป็น
ภาพของเทพเจ้าองค์เดียวกันนี้)

แรกเริ่มเดิมทีนั้น “จตุคามรามเทพ” เป็นที่
รู้จักกันในฐานะเทพผู้คุ้มครองรักษาเมืองและ
อดีตกษัตริย์ของนครศรีธรรมราชที่มีชื่อว่า
“จันทร์ภาณุ” ต่อมาจึงได้มีผู้เสนอความคิดเห็น
เพิ่มเติมว่าอาจเป็นกษัตริย์สองพี่น้องโอรสของ
พระเจ้าจันทร์ภาณุ ชื่อ ขุนอินทรไศเรนทรและ
ขุนอินทรเชาเขียว ทั้งนี้คงเพื่อให้เรื่องราวของ
เทพเจ้าองค์นี้มีความสอดคล้องต้องกันกับรูปปั้น
เทวดาทั้งสององค์ดังกล่าวข้างต้น โดยเชื่อกันว่า
ขุนอินทรไศเรนทรคือเท้าขัตุคาม (จตุคาม)
ส่วนขุนอินทรเชาเขียวก็คือเท้ารามเทพ แต่
อย่างไรก็ตาม ในที่สุดเท้าขัตุคามหรือจตุคาม
และเท้ารามเทพก็ได้ถูกรวมเข้าด้วยกันอย่างถาวร

พระองค์หนึ่งของอาณาจักรศรีวิชัย แต่หลักฐาน
จากจารึกและตำนานต่างๆ เช่น ศิลาจารึกหลักที่
๒๔ (สฎ.๔) วัดหัวเวียง เมืองไชยา อำเภอไชยา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี และตำนานพระบรมธาตุ
เมืองนครศรีธรรมราช แสดงให้เห็นว่าทรงมี
สถานะเป็นเพียงกษัตริย์แห่งอาณาจักรตาม
พรลิงค์เท่านั้นหาได้มีหลักฐานว่าทรงได้ครอบ
ครองราชบัลลังก์แห่งอาณาจักรศรีวิชัยแต่อย่าง
ใดไม่

ในหนังสือมหาวงศ์ จุลวงศ์ พงศาวดาร
ลังกา และศิลาจารึกของปันทะในอินเดียได้
ยังได้กล่าวถึงพระเจ้าจันทร์ภาณุเคยยกกองทัพไป
ตีลังกาในรัชกาลพระเจ้าปราชรามพาว์ที่ ๒ ถึง
สองครั้ง ครั้งแรกราว พ.ศ. ๑๗๙๐ และครั้งที่
สองราว พ.ศ. ๑๘๑๓ แต่ต้องพ่ายแพ้กลับมาทั้ง
สองครั้ง โดยในครั้งหลังนั้นกองทัพของพระเจ้า
จันทร์ภาณุถูกโจมตีอย่างยับเยินที่ยาปบูรระ จน
พระเจ้าจันทร์ภาณุทรงสิ้นพระชนม์ในการ
สงคราม และเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความล่มสลาย
ของอาณาจักรตามพรลิงค์ในเวลาต่อมา

อย่างไรก็ดี อาจเพื่อเป็นการเพิ่มอิทธิพล
ความศักดิ์สิทธิ์ของจตุคามรามเทพให้มากยิ่งขึ้น
จึงได้มีการเสริมแต่งประวัติความเป็นมารวมทั้ง
เรื่องราวเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ต่างๆ ด้วยการ
โยงใยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอดีตกษัตริย์
พระองค์นี้กับเทพเจ้าในศาสนาฮินดู คือ พระ
พรหม พระนารายณ์ รวมทั้งพระอวโลกิเตศวร
พระโพธิสัตว์ในพุทธศาสนาเถรวาทในฐานะของ
องค์อวตาร จนจตุคามรามเทพเปลี่ยนสถานะ
จากอดีตกษัตริย์ หรือเทวดารักษาทางขึ้น
พระบรมธาตุ หรือพระเสื้อเมืองพระทรงเมือง
กลายเป็นเทพชั้นสูงที่เป็นองค์รวมของทั้งกษัตริย์
เทพเจ้าและพระโพธิสัตว์ โดยได้รับการนับถือกัน

เป็น "เทวราชโพธิสัตว์" พร้อมกับได้มีการนำเอา ลักษณะทางประติมานวิทยา (Iconography) ของประติมากรรมรูปเทพเจ้าและพระโพธิสัตว์ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นรูปร่างหน้าตา เครื่องแต่งกาย บัลลังก์ที่ประทับ ลักษณะท่าทาง การแสดงมุทรา รวมทั้งอาวุธต่างๆ ที่เป็นสัญลักษณ์ มาสร้างเป็นรูปแทนองค์จุลคามรามเทพ

ด้วยเหตุนี้ รูปเคารพหรือวัตถุมงคลจุลคามรามเทพที่พบเห็นกันทั่วไปจึงมีลักษณะทางประติมานวิทยาที่ผสมปนเปกัน ทั้งที่รับมาจากรูปเคารพในศาสนาฮินดูและพระโพธิสัตว์ในพุทธศาสนาหายาน เช่น รูปเคารพจุลคามรามเทพที่มีหลายเศียรหรือหลายกรนั้น คงได้นำแบบอย่างมาจากภาพจำหลักรูปเทพเจ้าในศาสนาฮินดูบนบานประตูภายในวิหารทรงม้า ซึ่งเป็นทางเข้าไปยังลานประทักษิณขององค์พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช

บานประตูดังกล่าวด้านหนึ่งจำหลักรูปบุคคล ๔ เศียร ๔ กร พระหัตถ์ขวาบนถือสังข์ พระหัตถ์ขวาล่างถือคทา พระหัตถ์ซ้ายบนถือปัทมะ (ดอกบัว) พระหัตถ์ซ้ายล่างถือบังเหาะ (กลองสองหน้า) พระวรกายท่อนบนทรงเครื่องกษัตริย์ สวมพาดูรัดและทองพระกรที่พระพาหาทั้งสอง พระวรกายท่อนล่างทรงภูษายาว ปล่อยชายหางปลา สวมกำไลข้อพระบาททั้งสองข้าง จากลักษณะทางประติมานวิทยาสันนิษฐานได้ว่าเป็นพระพรหม ส่วนบานประตูอีกด้านหนึ่งจำหลักรูปบุคคล ๒ เศียร ๔ กร พระหัตถ์บนถือจักร พระหัตถ์ล่างถือคันศร พระหัตถ์ซ้ายบนถือตรีศูล พระหัตถ์ขวาล่างถืออักษมาลา (ลูกประคำ) พระวรกายท่อนบนทรงเครื่องกษัตริย์ คล้องสายลูกประคำพาดยาวลงไปถึงพระขาน สวมพาดูรัดและทองพระกรที่พระพาหาทั้งสอง พระวรกายท่อนล่างทรงภูษายาว ปล่อยชายหางปลา สวมกำไลข้อพระบาททั้งสองข้าง จากลักษณะทางประติมานวิทยาสันนิษฐานว่าเป็นพระนารายณ์หรือพระหริหระ (องค์รวมของพระศิวะและพระนารายณ์)

เทพเจ้าทั้งสองเป็นเทพชั้นสูงของศาสนาฮินดูที่ถูกนำมาใช้ให้ทำหน้าที่ผู้รักษาประตู (ทวารบาล) โดยผู้ที่นับถือพุทธศาสนา เพื่อแสดงความสำคัญและสถานะของศาสนาพุทธที่เหนือกว่าศาสนาฮินดู (ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องใดๆ เลยกับทั้งเทวชาตุดคตหรือจุลคามและเทวราม

เทพอย่างที่มีมีการอ้างอิง)

ทำนองที่เป็นที่นิยมนอกเหนือจากทำขัดสมาธิปกติ โดยวางขาซ้ายราบบนบัลลังก์ที่ประทับ ขันขาขวาขึ้นแบบที่เรียกว่า "มหाराชลีลา" และทำนั่งชันเข่าขวา ขาซ้ายวางห้อยลงเบื้องล่างบนดอกบัว ที่เรียกว่า "ลลิตาสนะ" เป็นทำนองที่พบเห็นได้ทั่วไปในประติมากรรมรูปพระโพธิสัตว์เทพเจ้า หรือบุคคลสำคัญทั้งในศาสนาพุทธและศาสนาฮินดู ทั้งนี้ รวมถึงการแสดงมุทราของรูปเคารพที่มีอยู่ในลักษณะประธานพรด้วย

รูปพระพุทธรูปปางสมาธิที่ประดิษฐานอยู่บนมวยผมของรูปเคารพจุลคามรามเทพบางองค์นั้น มีความหมายถึงพระธยานิพุทธเจ้าซึ่งประจำอยู่ด้านทิศตะวันตกตามความเชื่อของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานที่มีชื่อว่า พระอมิตาภะ และเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร มิได้เป็นเครื่องหมายที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพศรัทธาของจุลคามรามเทพที่มีต่อพระพุทธรูปตามที่เข้าใจกัน

เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับส่วนใหญ่คงหยิบยืมมาจากเครื่องทรงของพระโพธิสัตว์ในศิลปะชาวหรือศิลปะศรีวิชัย รูปเคารพจุลคามรามเทพบางองค์ยังพบว่ามีกรครองผ้าหนั่งกางโดยมีสัญลักษณ์รูปหัวกางปรากฏอยู่เช่น

เดียวกับผ้าครองของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรที่พบทางภาคใต้ หากแต่บางองค์ก็ทรงเครื่องแบบศิลปะอยุธยาที่คงได้รับแบบอย่างมาจากเครื่องทรงของรูปพระพรหมและพระนารายณ์ (หรือพระหริหระ) ผู้รักษาประตูทางขึ้นพระบรมธาตุ รวมถึงทั้งอาวุธที่ถือในมือ คือ จักรและตรี ซึ่งก็คงมีที่มาเริ่มแรกจากภาพจำหลักบนบานประตูเช่นกัน

สำหรับบัลลังก์ที่นิยมทำเป็นรูปนาค ซึ่งชวนให้นึกถึงพระนารายณ์ที่ประทับอยู่เหนืออนันตนาคราชอย่างมากมาย คงน่าแบบอย่างมาจากพระพุทธรูปนาคปรก (ซึ่งแม้จะมีการอ้างว่าพระโพธิสัตว์ก็ประทับเหนือบัลลังก์นาค แต่รูปบุคคลที่มีเศียรนาคแผ่พังพานอยู่เบื้องหลังที่นำมาเป็นหลักฐานประกอบในหนังสือบางเล่มนั้นก็เพียงมนุชยนาค เทวดาชั้นรองที่ถูกนำมาทำหน้าที่คุ้มครองพุทธศาสนา หากใช้รูปของพระโพธิสัตว์ตามที่กล่าวอ้างไม่)

ส่วนรูปราหู ๔ ตน ที่มีปรากฏอยู่ร่วมกับองค์จุลศุภตามรามเทพนั้น เดิมเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้พิมพ์ลงในผ้ายันต์ของพระเกจิอาจารย์รูปหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งต่อมาได้ถูกนำมาดัดแปลงออกแบบสร้างและกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของรูปเคารพ หรือวัตถุมงคลจุลศุภตามรามเทพไปในที่สุด

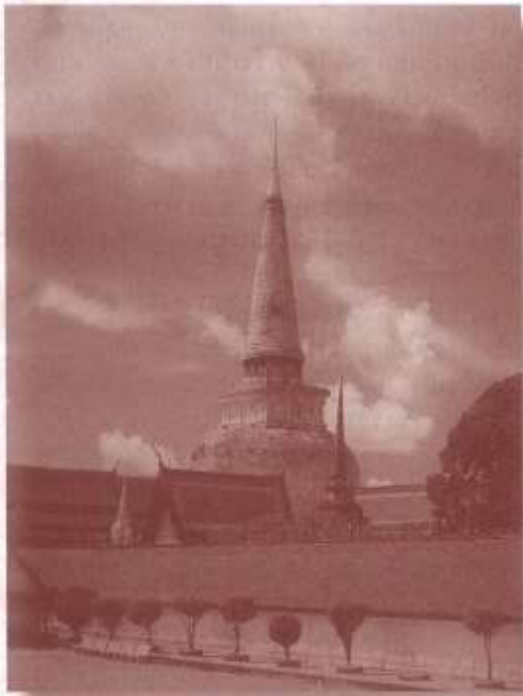
นอกจากนี้ ยังมีความนิยมในการนำเอาดวงตราของหัวเมืองสิบสองนักษัตรซึ่งเป็นหัวเมืองขึ้นในอดีตของนครศรีธรรมราชได้แก่ เมืองสายบุรี เมืองปัตตานี เมืองกะลันตัน เมืองปาหัง เมืองไทรบุรี เมืองพัทลุง เมืองตรัง เมืองชุมพร

เมืองบันทายสมอ เมืองสะอูเลา เมืองตะกั่วป่า และเมืองกระบี่ (ซึ่งถือตราอักษรตั้งแต่ปีชวดถึงปีกุนตามลำดับ) มาใช้เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในวัตถุมงคลด้วย ทั้งนี้คงเนื่องในฐานะที่จุลศุภตามรามเทพได้รับการนับถือเป็นอดีตกษัตริย์ของนครศรีธรรมราชอีกสถานะหนึ่ง

อย่างไรก็ดี เป็นที่สังเกตว่ารูปจุลศุภตามรามเทพองค์ดั้งเดิมและมีลักษณะเป็นตัวของตัวเองคือ รูปปั้นเทวดาที่ตั้งอยู่สองข้างบันไดทางขึ้นพระบรมธาตุ กลับไม่ค่อยนิยมนำมาทำเป็นรูปเคารพหรือวัตถุมงคลมากนัก ทั้งนี้คงเนื่องมาจากรูปเทวดาตั้งกล่าวมีลักษณะที่ธรรมดาเกินไป ไม่ชวนให้ศรัทธา และมีลักษณะทางประติมานวิทยาที่ไม่สอดคล้องกับความสำคัญที่เพิ่มขึ้นขององค์จุลศุภตามรามเทพ ในฐานะที่ได้กลายมาเป็น “เทวราชโพธิสัตว์” นั่นเอง

ด้วยเรื่องราวความเป็นมาอันได้รับการปรุงแต่งจนพิสดาร การโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่มักกล่าวอ้างถึงประสบการณ์เกี่ยวกับอภินิหารความศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ของวัตถุมงคลจุลศุภตามรามเทพ เช่น มีผู้นำไปแขวนบูชาแล้วถูกยิงด้วยอาวุธสงครามไม่เข้า รถประสบอุบัติเหตุคว่ำแล้วไม่ได้รับอันตราย หรือเมื่อนำไปบูชาแล้วประสบโชคลาภความร่ำรวย กิจการงานราบรื่น ฯลฯ รวมทั้งการนำเสนอของ สื่อต่างๆ โดยเฉพาะจากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการเสนอข่าวคราวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการสร้างวัตถุมงคลและกระแสความคลั่งไคล้ของผู้คนที่มียศจุลศุภตามรามเทพอย่างต่อเนื่อง ได้กลายเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วัตถุมงคลจุลศุภตามรามเทพ ได้รับความสนใจและเกิดการเสาะหาบูชากันอย่างแพร่หลาย บนพื้นฐานของความเชื่อถือศรัทธาและความคาดหวังว่าจุลศุภตามรามเทพจะสามารถคุ้มครองให้ปลอดภัยจากภัยอันตรายและบันดาลให้ได้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการ โดยเฉพาะในด้านที่จะอำนวยโชคลาภความร่ำรวยและความสำเร็จในกิจการงานต่างๆ ให้แก่ผู้สักการบูชา

ข้อความ “มีงมูกไว้ไม่จน” ที่ปรากฏอยู่บนปกหนังสือบางเล่ม จะเป็นหลักฐานเด่นชัดถึงความเชื่อในคุณสมบัติของวัตถุมงคลจุลศุภตามรามเทพทางด้านนี้ แต่ข้อความดังกล่าวที่เชื่อกันว่าเป็นวาจาที่องค์จุลศุภตามรามเทพพูดผ่านร่างทรงนั้น ก็ดูจะคล้ายคลึงเป็นอย่างมากกับข้อความที่เชื่อกันว่าเป็นคำจารึกในแผ่นลานเงินพบที่จังหวัด

กำแพงเพชร ที่กล่าวถึงการสร้างและคุณสมบัติของพระพิมพ์ และถูกนำมาใช้เป็นจุดขายอย่างหนึ่งของพระพิมพ์เมืองกำแพงเพชรมาก่อนหน้าเป็นเวลานานแล้ว

นอกเหนือจากความเชื่อถือศรัทธาในความคิดดีสิทธ์และอิทธิปาฏิหาริย์ของจุฬามารามเทพเสนาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้มีผู้นิยมและแสวงหาวัตถุมงคลจุฬามารามเทพมาบูชาหรือเก็บสะสมไว้ น่าจะได้แก่ความคาดหวังในเรื่องมูลค่าทางการตลาดที่เชื่อว่าจะเพิ่มมากขึ้น เรื่องหนึ่งที่ถูกนำมาพูดถึงกันมากก็คือ มูลค่าการซื้อขายวัตถุมงคลจุฬามารามเทพรุ่นแรก (สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐) ที่มีราคาแรกเริ่มจากราคาเพียงไม่กี่สิบบาท แล้วราคากลับพุ่งสูงขึ้นถึงหลักหลายๆแสนอย่างน่าอัศจรรย์ภายในระยะเวลาสั้นๆ เพียง ๒๐ ปี ซึ่งไม่มีวัตถุมงคลใดที่มีมูลค่าการตลาดที่เพิ่มขึ้นในอัตราสูงมากเท่านี้มาก่อน ได้กลายเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการสะสมวัตถุมงคลจุฬามารามเทพที่สร้างตามมาในช่วงหลังๆ อีกหลายรุ่น โดยหวังว่าวัตถุมงคลดังกล่าวนี้จะมีมูลค่าที่สูงขึ้นบ้างในอนาคต

การที่มีผู้เชื่อถือศรัทธาจำนวนมากและต่างพากันแสวงหาวัตถุมงคลจุฬามารามเทพมาบูชาหรือเก็บสะสมไว้ในครอบครอง ทำให้มีการแข่ง

ขันสร้างวัตถุมงคลจุฬามารามเทพออกมาเพื่อตอบสนองความต้องการอย่างมากมาย ก่อให้เกิดมูลค่าทางการตลาดเป็นจำนวนเงินมหาศาล เป็นเหตุให้มีบุคคลหลายกลุ่มพยายามเข้าไปเกี่ยวข้องและแสวงหาผลประโยชน์ จนนำมาซึ่งความขัดแย้ง การฟ้องร้อง และการอ้างกรรมสิทธิ์ในการสร้างรูปเคารพหรือวัตถุมงคลจุฬามารามเทพ อีกทั้งยังปรากฏมีลักษณะของการผูกขาดหลายๆ โดยบุคคลบางกลุ่ม (รวมถึงทั้งพระภิกษุบางรูป) ด้วยการอ้างความสามารถพิเศษเฉพาะตัวในการที่จะติดต่อกับจุฬามารามเทพ มีการแบ่งแยกว่าวัตถุมงคลรุ่นนี้เป็นของดีมีราคาเนื่องจากมวลสารดีผ่านพิธีปลุกเสกโดยเจ้าพิธีที่มี ชื่อเสียง ส่วนรุ่นนั้นไม่ดีไม่ควรเล่นหาเนื่องจากไม่ผ่านการเข้าพิธีหรือมีพิธีกรรมไม่ถูกต้อง ฯลฯ ซึ่งทำให้วัตถุมงคลจุฬามารามเทพเข้าไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

กระแสความนิยมในจุฬามารามเทพที่แพร่หลายไปทั่วประเทศ ยังได้ทำให้วัดต่างๆ ทั้งในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดอื่นๆ พยายามเข้ามาเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดจากความเชื่อถือศรัทธาขึ้นด้วย เห็นได้จากที่หลายวัดมีการจัดสร้างรูปเคารพจุฬามารามเทพขึ้นเพื่อดึงดูดให้ผู้คนเดินทางมาสักการบูชา พร้อมกับทั้งจัดสร้างวัตถุมงคลจุฬามารามเทพขึ้นเพื่อการหาทุนทรัพย์ปัจจัย นอกจากนี้ยังได้มีบางวัดทางภาคเหนืออ้างว่ามีรูปเคารพของจุฬามารามเทพประดิษฐานอยู่ (ซึ่งแท้จริงก็คือเทวตารักษาทางขึ้นพระธาตุ) จนทำให้มีผู้คนจำนวนมากหลั่งไหลไปยังวัดดังกล่าว และได้ทราบว่าคุณะนี้ทางวัดก็ได้จัดสร้างวัตถุมงคลจุฬามารามเทพขึ้นแล้วเช่นกัน

แม้คำสอนในพุทธศาสนาจะเป็นเรื่องของความเป็นเหตุเป็นผล (เหตุและผลของการกระทำ) ความหลุดพ้นไม่ยึดติดกับวัตถุหรืออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดๆ แต่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ก็เหมือนกระแงที่สะท้อนความเป็นไปบางอย่างที่ผิดปกติของสังคมปัจจุบัน อาจเป็นไปได้ว่าในท่ามกลางความเจริญทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีที่เต็มไปด้วยการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากรกันอย่างไม่คำนึงถึงศีลธรรมในทุกวันนี้ มีผู้คนกลุ่มหนึ่งที่ขาดความมั่นใจในความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากความไร้

สมรรถภาพของกลไกทางสังคม หรืออาจไม่
มั่นใจในศักยภาพของตนที่จะแข่งขันกับผู้อื่นใน
การสร้างฐานะ ความสำเร็จในหน้าที่การงาน
ทำให้คนกลุ่มนี้หันมาพึ่งพาอำนาจเหนือ
ธรรมชาติหรืออำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของวัตถุ
มงคลที่เชื่อว่าสามารถให้ความปกป้องคุ้มครอง
และสร้างความมั่งคั่งร่ำรวยให้กับตนเองได้

ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่าแม้สภาพเศรษฐกิจและ
สังคมของประเทศไทยในปัจจุบันจะได้รับการ
พัฒนาให้เจริญก้าวหน้าด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่
จนเข้าใกล้สังคมอุตสาหกรรมไปทุกทีแล้วก็ตาม
แต่ความเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระเครื่องราง
ของขลัง วัตถุมงคลต่างๆ ก็ยังคงเป็นที่พึ่งทางใจ
ของคนไทยตลอดเวลา หรืออาจกล่าวได้ว่า ยิ่ง
บ้านเมืองมีการพัฒนาให้ก้าวหน้าทางด้านวัตถุ
มากเท่าใด ความนิยมในวัตถุและการแก่งแย่ง
แข่งขันก็จะยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ขณะที่ความมั่นใจ
ในการดำรงชีวิตก็ยิ่งลดน้อยลงทุกที วัตถุมงคล
จึงเป็นเสมือนสิ่งที่เข้ามาเติมเต็ม เพิ่มความมั่นใจ
ทั้งในการประกอบอาชีพการงานรวมทั้งในด้าน
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนบาง
ส่วนในสังคม

และเมื่อหันไปมองวัดซึ่งเป็นสถาบันทาง
ศาสนาที่ใกล้ชิดกับผู้คนในสังคมมากที่สุด ก็
จะพบว่าบทบาทที่แสดงออกในปัจจุบัน แทนที่จะ
ชี้นำสังคมให้ดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้อง วัด
บางวัดและ พระสงฆ์บางรูปกลับเห็นผิดเป็นชอบ
กระทำไปในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ กลับ
ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมให้ความเชื่อถือศรัทธาใน
อภินิหารสิ่งศักดิ์สิทธิ์แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ด้วย
การฉกฉวยโอกาสแข่งขันกันสร้างวัตถุมงคลรูป
เทพเจ้าเพื่อแลกกับปัจจัยจากพุทธศาสนิกชน
อย่างปราศจากความสำนึกในสมณะสาธูป

ยิ่งไปกว่านั้น พระเจ้าพิธิบางรูปยังปฏิบัติตน
หมิ่นเหม่ต่อการที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ควบคุมดูแล
ธรรมและประเพณีผิดพระธรรมวินัย จากการ
อ้างความสามารถพิเศษในการติดต่อกับเทพเจ้า
หรืออ้างว่ามีเทพเจ้าประทับทรง พร้อมกับแสดง
กิริยาท่าทางพิสดารต่างๆ ขณะทำพิธีปลุกเสก
วัตถุมงคลบางรูป ใช้สรพนามเรียกแทนเทพเจ้า
ว่า “พ่อหรือองค์พ่อ” อันเป็นการไม่สมควรแก่
พระสงฆ์สาวกผู้ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น “ศากยบุตร”
หรือบางรูปมีการนำวัสดุ (มวลสาร) ที่ไม่เหมาะสม
อย่างยิ่ง เช่น แก้วอัฐิของทารก มาสร้างเป็น
วัตถุมงคลราวกับพวกที่นิยมในเตรัจฉานวิชา
เป็นที่น่าสนใจและวิตกแก่พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป

จึงอาจกล่าวได้ว่า “จุดคามรามเทพ” เทพ
เจ้าองค์ใหม่ในสังคมไทยนั้น แท้ที่จริงแล้วก็คือ
บุคลาธิษฐาน อีกรูปแบบหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นจาก
ความเชื่อ ความศรัทธา ความต้องการที่พึ่งพิง
หรือสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คนที่ยังคงยึดถือใน
สิ่งศักดิ์สิทธิ์และคาดหวังในอิทธิปาฏิหาริย์หรือ
อำนาจเหนือธรรมชาติ ในอันที่จะช่วยคลี่คลาย
ให้ได้มาซึ่งความแคล้วคลาดปลอดภัย ลาก
ลักการะ หรือความสำเร็จในสิ่งที่ตนปรารถนา
ทั้งนี้ โดยมีผลประโยชน์ของบุคคลบางกลุ่ม
เปรียบเสมือนเงาที่คอยแอบแฝงติดตามอยู่เบื้อง
หลังของความเชื่อถือศรัทธานั้น ซึ่งปรากฏการณ์
ลักษณะเช่นนี้ยังคงดำรงอยู่คู่กับสังคมไทยไป
อีกนาน ครอบงำที่คนในสังคมยังไม่รู้จักใช้ความ
คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล และสถาบันทางศาสนา
ยังไม่อาจทวนกระแสความต้องการของผู้คนที่
ต้องการพึ่งพิงวัตถุมงคลมากกว่าธรรมมงคล
และไม่อาจหรือไม่พยายามชี้นำสังคมให้ก้าวเดิน
ไปตามแนวทางของพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง
แท้จริง

*บทความนี้ได้รับปรุงจาก “จุดคามรามเทพ : บทวิพากษ์เชิงวิเคราะห์”, วารสารเมืองโบราณ
ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๐).